

KEMENESVIDÉK

KÖZGAZDASÁGI FÜGGETLEN HETILAP.

(„KISCZELL és VIDÉKE”)

Megjelenik minden vasárnap.

(„KISCZELL és VIDÉKE”)

Helyi és külföldi hírek: 3 kor. — Magyarországi hírek: 3 kor. — Egyéb hírek: 2 kor. —

Lapfajtájának feljebb szerkesztés: **Musa Gyula**

Céltulajdonos: **Művelődésügyi és köznevelési Minisztérium, Budapest, Széchenyi utca 12. sz. 1. emelet.**

A nagy ítélet.

Most, ez a nagy világháború az a nagy ítélet, amikor emberek és nemzetek, kultúrák és irányok megméretnek és könyvetnek találatnak, vagy megméretnek és nem találatnak könnyűnek.

Hogy mi lesz a nagy mérés végső eredménye, azt ki tudná ma még belátni, nekünk magyaroknak azonban egy tekintetben meg lehet az az elégtételünk, hogy bizonyos szempontból a mi országunk megméretett és nem találatot könyvnek.

Évtizedek óta folyik már a hírlapi és a politikai harc részben az osztálytagozódás, részben pedig a nemzetiségek ellen. A két harcot éppen a két szemben álló politikai irány intézte. Az, a ki az osztálytagozódás ellen harcolt, pártolta a nemzetiségeket és az, aki az osztálytagozódást vette fontosnak, az támadta a nemzetiségeket.

E nagy háború nagy érték mérője lett a világunk. Mindenki a mérlegre kerül és mi — egy látásuk — a mérlegen nem kis súlytal estünk a latba.

A mi az osztálytagozódást illeti, arról rövidesen kiderült, hogy csak békében van meg, a mikor az emberek nem is záródnak egybe, minthogy a maguk életstandardját, életmódját minél magasabbra tudják vinni, hogy minél jobban el tudják válni a néptől, amelyben tulaj-

donképpen saját magukat, vagy ha nem a maguk, de az apjuk multját látják. A multtal pedig az emberek nem szeretnek törődni. A békeidőben mindenki arra törekedett, hogy minél többet keressen, — esetleg másokkal szemben való kegyetlenség árán is — és arra törekedett, hogy pénzét és pénze hatalmát éreztesse mindenkivel, aki közelébe került.

Háborúban azonban — látjuk — az osztálytagozódás egy csapásra megszűnt. Igassá vált az a régi-régi-köszmondás, hogy a halál előtt nincs különbség. A szocialista munkásember épp úgy meghal, mint a mágnás és Conrad fiat épp úgy eltalálja a golyó, mint bármely közlegényt. Itt mindenki egyenlő lett, itt nincs osztálytagozódás, itt csak emberek vannak. S íme, ez a nagy változás napok, vagy csak órák kérdése volt. Tegnap még volt osztálytagozódás Magyarországon, ma már nincs. Ebben a tekintetben tehát Magyarország nyugodtan nézhet a végső ítélet kimondása elé.

Ugyanígy nyugodtan nézhetünk az elé a megméretés elé is, a melybe nemzetiségi kérdéseink kerülnek. A nemzetiségekkel szemben elkövetünk hibákat mi is, de elkövettek hibákat ők is. E hibák kiegyenlítődték, elsimultak a háború első szellőjére. Maga Tisza István mondta újévi beszédében, hogy a nemzetiségek, kevés kivétellel, mind megmutatták, hogy valóban hívek maradnak a magyar állam emmához. Legjobb példa erre a románok

viselkedése. A mi követelményünkben elterjedt az a teljesen téves nézet, hogy Romániával való viszonyunk nem jó és hogy a magyarországi románok is mosogatódnak. Mindkét nézet téves. Békében, jó viszonyban vagyunk Romániával és a magyarországi románok éppen a mult napokban intéstek átiratot a román hivatalos körökhöz, hogy ők mindennemű kötelességgel szemben kötelességüknek tartják, hogy hívek maradjanak a magyar hazához.

A nagy és sok éven át igazgató nemzetiségi problémát is ellintéste tehát a háború. Minden ítélet elé, minden a mérlegre kerül. És íme, Magyarország két életbevágó problémájára már megméretett és nem találatot könyvnek.

A háború eddigi eredményeül már ez is elég.

Hadiszegély-bélyeget használjunk.

Jutassunk felelősségtől a háborúban elkövetett hibáinkat!

Adakozzunk a Vöröskeresztnek!

Honvéd előre.*)

Rajta, rajta!... Honvéd előre!
Ezenkészen a bünső világ!
Márso járunk:
Itten a mi erőse várunk!
Erdős ki bántani merse
Árpád dicse hadát,
S azt, ki ellentünk vesette.
Honvéd előre.

Rajta, rajta!... honvéd előre!
Nem félünk mi tenger vámtól,
Esetet pokol ördögétől.
Hogya jönné:
Ede sergünk nem ijedne.
Csalogorba bátran szállunk.
Bár pokolnál rosszabb ellen
Támadt mostan hazánk ellen
Magis megvédünk királyunk.

Rajta, rajta!... Honvéd előre!
Trombita szól, a dob pereg,
Előttünk már a gas sereg.

Rajta!... Hajrá!...
Vívó saaként csapjunk le rá!
Férgetegek, gyérnek, gyérnek,
Gyűlölelműl gyógyulunk.
Hajrá!... Nézzed már levezve.
Most is ott hátréba nyartunk.

Rajta, rajta!... Honvéd előre!
A föld csundálatul néz reánk,
Boidog, búskán Árpád spánk,
Könyves szemmel,
Az itten meg szemlémmel.
Nem hal meg a dicső hied.
Oromlás is megcsundálna,
Egész világ tisztelet tégad.
Honvéd előre!

Rajta, rajta!... Honvéd előre!
Késő korunk há há!
Lelkes, hálás honlányai
Imádkoznak,
Ahol honvédek alusszanak...
Mert hős fegyverünk kivirta,
Hogy a Duna, Tisza mellett
Hatalmas a magyar nemzet.
S örökké át Árpád hona.
Honvéd előre!

Janow, 1914.

Szabó Gyula.

*) Ez a vers, melynek szerzője a 48. gyalogezred egyik közbiztos tisztje, az oroszlegyőrelőrági csatában ágyudgóra és pusztapogószerűt vetített. Szabó Gyula ezén szövegéből állított Magyarországra a már hűtött csapatnál van, hogy méghamarább újévi a harc-

Oroszok temetése a csatáért.

A katonahalál csak egyféle, de a temetés már egészen másféle van. Egy fogoly oroszon katoná benné, hogy Ivanogred alatt miként temették el az orosz tiszt urakat, akik orosz éleket, de szépen haláltak meg. Ez mondja az orosz Szegej Kupin:

— Már késő este volt, a mikor megkaptuk a parancsot: temetni. Valami kétes ember bajlódott a halottak körül. Az volt a parancs, lekezni a csuszát, meg a kabátot, aztán belelédítani a földbe. A műszakok mely nért ástak a halottaknak, de a földet mely én már begyűrt a víz, nyugot lecsesz a halot, a mikor belehajgáltak a az ékkészítől farszt katonák káromkodva lövöldöttek bele a vízbe bajtársainkat. Az ékkészítől fáklyák néstek piszlog-szemmel a egy pépa hitagatót minket:
Gyozen ti kutyák, mert unozt a diadónágot!..

A mikor a legénységre rábuktak a földet, orra kerültek a tisztak. Az urak, a kik mindig vidámak voltak és gorombák, ahogy urakhoz illik. Ott láttam a halottak között a hadgyommat. Emlékem is van tőle, egy forradás az arcomon. Kancsakával vert végig rajtam, a mikor egy reggel felkölöbtem. A katonák lelustak reánk a kabátot, az ujjukról a gyűrűt. Ott vigyáztott rák egy orvos revolverrel és káromkodott, mint a

— Ide ant az órák, meg-pénzt! A kabátot! Hej te tolvaj! Boléd lövök!
Odajött a pap is. Az orvos káromkodott:
— Mind tolvaj, a míg...

A lisztárak rekvizitálása és a maximális árak túllépésének büntetése.

A kormány legújabb rendelete.

A gabonakészletek rekvizitálása után a kormány szükségének látta a lisztárak feltárását is. A jan. 28-án kiadott kormányrendelet ugyanis dekretálja a busa, rozsa, árpa, tengeri, burgonya és rozslistából meglévő készletek bejelentését, feltárását és az országos gazdasági bizottság részére való átengedését.

A rendelet azonkívül büntető határozatokat állapít meg azok ellen, akik a maximális árakat túllépik, vagy azokkal visszaéléseket követnek el.

A kormányának 422/1915. M. E. számú rendelete a busa, rozsa, árpa, tengeri, burgonya és rozslistából meglévő készleteknek az Országos gazdasági bizottság részére átengedése, valamint a gabonaművelők és a lisztárak rekvizitálására magasabb árak körül tapasztalt visszaélések megszüntetése tárgyában így szól:

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912. évi LXIII. törvényekről és a hadiszolgáltatásokról szóló 1912. évi LXVIII. törvényekről kiegészítve 1914. évi L. törvények 1-3. §-ai, továbbá 9. és 17. §-a alapján a következőket rendeli:

1. §. A m. kir. minisztériumnak 1915. évi január hó 14. napján 240/1915. M. E. számú alatt kiadott rendeletében foglalt szabályok megfelelően kiterjesztetnek a busa, rozsa, árpa, tengeri, burgonya és rozslistából meglévő készleteknek bejelentésére, feltárására és az Országos gazdasági bizottság részére való átengedésére.

2. §. Aki gabonaművelt vagy lisztárt a követelhető legmagasabb árak hatósági megállapítása tárgyában kiadott rendeletek értelmében felismerhető legmagasabb áron felül ebbe beszámítandó bármilyen mellékiszolgáltatást követel, el fogad, adat vagy ígértet a maga vagy harmadik személy javára, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1914. évi L. törvények 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással, valamint határozatkorántig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ugyanígy büntetendő az is, aki akár szándékosan, akár a köteles gondosság elmulasztásával bármely módon közreműködik abban, hogy az aratással megbízott alkalmazottja vagy az eladást végzőknek a gabonaművelt vagy a lisztárt követelhető legmagasabb árak megállapított korlátosságát kijátassa vagy meggyújtja, vagy

aki bárkinek a korlátosság kijátására vagy meggyújtására irányuló eljárását bármely módon elősegíti vagy eltilkítja.

Az 1914. évi november hó 28. napján 8682/1914. M. E. számú alatt kiadott rendelet 8. §-ának 2. bekezdésében és az 1914. évi december hó 21. napján 9227/1914. M. E. számú alatt kiadott rendelet 8. §-ának 2. bekezdésében foglalt büntető rendelkezések helyébe a jelen §. rendelkezései lépnek. Az idézett 8682/1914. M. E. számú rendelet 9. §-ának és az idézett 9227/1914. M. E. számú rendelet 4 §-ának rendelkezései érintetlenül maradnak.

3. §. E rendelet kihirdetésének napján (1915. jan. 28.) lép életbe az 1. §. rendelkezésének hatálya Horvát-Slavonorszagokra nem terjed ki.

A háború és kertészet.

Ne csak azok szolgálják a haszát, kik az ellenséggel küzdenek, hanem mindannyian, a kik itthon maradtunk a otthonunkat, kicsi vagy nagyobb kertünkkel élvezzük.

A háborús események folytán tavasszal lényegesen kisebb lesz a zöldségtermék, s így mindenféle friss főzelék behozatala. Es annál súlyosabban fog érinteni bennünket, mert hiszen akkorára a konzerv- és hűvény főzetékek, valamint a rizskása a hadbanállók nagy fogasztása folytán nagyjában elfogytak.

Hasznos munkát végzők tehát, ha az élelmiszereket lehetőleg szaporítjuk. Mindenki, a kinek kertje és alkalmas berendezése (ásvághaza, melegágya) van, kötelességének kell, hogy érezze, hogy ezeket főzelék termelésére már jókor kihassanjaja.

Nemcsak hogy önmaga jut eszéltal friss főzelékek, a melyet különben drága pénzen kellene vennie, hanem megvásárra is küldhet, s emiatt a kős élelmiszeres hatáson hozzájárulhat.

A következő főzelékeket lehet már mostan bevetni: kelvirág, kel, kalarabé, saláta, nyári-endívia és hónapos retek. Ezek a zöldségtermék meleg, félm meleg üvegházakban és melegágyakban jól tenyésznek.

Sárgarépa, petrezselymet, hagymát, fekete-gyökeret, parajt kedvező időjárás esetén már február hónapban szabad földbe lehet vetni.

Ha a mostan januárban faladikba ültetjük márciusban már hatvan hüvelykötű a szabadba.

A kelvirág, káposzta és kel áttelelt palántáit márciusban kiültethetjük a szabad földbe a rászába.

Burgonya könnyen csírástatható és a kert védett helyeire kiültetve hamarabb használható. Hogy lehetőleg korán nagymennyiségű zöldséget termeszthessünk, főleg a meleg ágyakra kell különös súlyt fektetnünk.

Nagyon kevés befektetéssel itt nagy eredményt érhetünk el még kis kertünkben is. Akármilyen egyszerű deszkalada ablaküveggel és elegendő ló és ténen trágyával (a mely továbbra is földünk előnyére válik) megfelel ennek a célnek. Az ablaküveg helyett szükség esetén olajos v. színes papírral bevont fekereteket is használhatunk.

Kertecskénk vagy kis földünk, mely eddig csak örömlünkre szolgált, járuljon hozzá most családnak és ha lehet embartársaink megélhetésének megkönnyítéséhez.

Előrelátó beosztás, szeretetteljes gondosság itt szép eredményeket érteréshez vezet.

Felvilágosítás és tanácssal mindenkor szívesen szolgál a :

A Női segély a háborúban Gyümölcs és főzelék alosztálya Wien IX. Boltmann-gasse 12. Budapest II., Ákos utca 16 szám.

Pénzintézetek osztaléka.

Sohasem volt aktuálisabb és a kérdés mint éppen most amikor eljött az az idő, hogy hivatkozni lehet a konsolidált idők derék frásisára: gyűjtsünk, hogy legyen a sovány esztendőben is miből élni.

Még igaztalanul és legtöbb felületes ítélettel ma éppen azzal vádolják a pénzintézeteket, hogy csavart egyet rajta és nem maradt konzekvens a maximális gazdasági életben megállapított politikához. — Mert hiszen a melegek, mikor szép nyereségről beszélnek, az osztalék tételt úgy indokolni, csupán az előrelátás és a bizonytalan jövő kétségei voltak azok, — a melyek az igazgatóságot szemben a jó eredményel mégis osztalék mérséklésre bírták.

Hat hol van most az a sokféle osztalék, de meg különösen az osztalék tartalék — kérdezik sokan — a melyet éppen erre az időre gyűjtöttek a pénzintézetek? — Hiszen a mérlegek mindig úgy indokoltak a tartalékokat, hogy azok csak egy reguláló, egy állandó szerepre vannak predesztinálva, hogy az osztalék soha alacsonyabban, ellenben mindig nívón maradjon. Az osztalék biztosító tartalékolás természetesen nem ellenkezett a részvényesek érdekeivel s így lassanként az összes hazai pénzintézetek egységes uzusként elfogadták ezt a rendszert. Hogyan van az, — mondják a részvényesek, — hogy most mégis akarják az osztalék tételt csökkenteni? Pedig a legtöbb intézet — dacára a praksisban soha el nem fordított rossz gazdasági esztendőnek, látszólag mégis megkereste egyedül a prolongátoktól ez osztalékot, a mit ki is fizethetne minden további nélkül.

Láttuk hogy az ország pénzintézetinek az a frankciója amely a Pesti magyar kereskedelmi bank körül csoportosult olyan nemes virtussal akarta heronniálni viinni nem jelentéktelen érdekkörében a tavalyi osztalék fizetést, hogy egész nyereség vagyon, ezzel minden részvényes szimpátiáját megnyerte és mégis mint olvastuk, ő engedett a Hitelbank érdekcsoportjával szemben. Bizonyos, hogy belesó kulissza titkokon kívül a pillanatnyi nagy reklám várható eredményei is inspirálták a Lányék bankját, de ugy látszik, a higgadt megfontolás mégis 25 százalékos engedményt juttatott a Hitelbank álláspontjának.

Miért nem fizethetik tehát a pénzintézetek a tavalyi osztalékot, mikor engedett tiszta haszon áll rendelkezésre? A háború s ennek következtében beálló értékdevaluációk és a moratórium dimenzióin belül történő elértéktelenedések hatása most még nem, csak a jövőben egy-két esztendő múlva fog jelentkezni.

Mert mit méltóztatnak gondolni a háború és moratórium alatt egyébként pupillaris jó honitású kihelyesések válhatnak egyik napról a másikra

Astán ránk kiállott :

— Irtóhó gazemberek! Tolvajok! Csak már rátok kerülne a föld!

Letérdeltünk és hántuk a keresztet. Mögöttünk egy székér nyirkogott.

— Hó, hó! — kiabálta a kocsis. — Hármat hostunk. Most haltak meg!

As orvos káromkodott, mint a jégeső, a pap hangosan, vontatott hangon énekel, mi terdeltünk a sarban, és az enő verte a hátunkat. A kocsis is belezúrt a káromkodásba :

— Parancs, parancs, — mondotta.

Nagyon hangos volt az orvos ur, mire a pap félbeszakította az imádságot :

— Talán van még három hely!

As orvos ránk kiállott :

— Előre aszárnyok! Káparjátok ezeket is bosszúnk!

— Ki kellett bontani a sirt. Lehánytuk, lekapartuk az eltemetett sístestekről a sarat és köszék dobuk a három új halottat.

Eddig tart a muzsika beszéde. Most pedig nézzük, hogy temetünk mi. A minap egy katonai kórházban egy orosz tiszt. Szasumov Miklós halt meg. A temetésre hivonult a helyőrség tisztikara a halovány bintó előt a katonaszenekar Beethoven gyászindulóját játszotta. A koporsón hatalmas buherkosszóra fehér-kék szalaggal. A temetésben a koporsó előtt lépett egy dím aszárud és sortűzzel tisztalgot a halott síntestének, a ki visszási harcot az ő ara szelgőltében.

ozusa: vagy a kötelezettek elhalozása a nyílt hiteleknel nem e jelent értékcsökkenést? Mindezekon kívül hátra van az értékpapirtárca, amelyet ma még csak értéknel sem lehet a minden intésetnél hátra marad a kétség asiránt, hogy vajjon reális-e ma a július 25-iki tőzsde-árfolyam?

Igy aztán az osztalék tartalékok automatice alakulnak át minden intézet belkezelésében a háboru miatt beállott értékcsökkenési tartalékalappá.

Mert hiszen a mai mérlegekben az egész hátralékos, moratóriumot elvesző váltótárca teljes értékű aktívumnak van felvéve s ki tudja hány lesz ebből 26-50 százalékgig behajthatatlan a háboru után?

Nem nagyosztalékot fizetni, hanem háborus értékcsökkenési alapot kreálni minél többet, ez van most helyén mert a biztosabb lesz a jövőben az osztalék fizetés, mintha most keltjük annak a látszatát, hogy képesek vagyunk világghá boruban is teljes osztalékot fizetni.

H I R E K

— **Meggyűlés.** Vasvármegye törvényhatósági bizottsága, rendes, évnegyedes téli közgyűlését február hó 15-én tartja meg.

— **Nyugalomba.** Mód Lénárd, a komencsai ev. egyházmegye esperese, nagysimonyi ev. lelkész, negyven evet meghaladó papi tevékenysége után nyugalomba vonult. A gyülekezet lelkipásatorának utódjává fiat Mód Aladar lelkészt hívta meg.

— **Berlinbe küldött lelkész.** Porics János incédi r. kath. segédlelkész Mikes János gróf megyéspüspök megbízásából Berlinbe utazottas ott ápoli sebesült magyar hőseik lelki gondozására.

— **Apponyi Albert gróf a jeles államférfi.** február hó második felében Szombathelyre érkezik és ott előadást fog tartani a világháborúról. Az előadás jövedelme a hadbavonultak javára szolgál. Apponyi gróf Szombathelyen gróf Mikes János megyéspüspöknel száll meg.

— **Új cégaljegyzés.** Jánesházi malom és villamosági r. céggel új vállalat alakult Jánosházán, mely most jegyeztette be cégét. A vállalat alaptőkéje 120 000 K, mely 1200 drb 100 K n. é. részvényre oszlik. Igazgatósági tagok: dr. Maróthy László, dr. Enő Imre, Rosner József, Jasovszky György, Kohn Károly, ifj. Töpfer Károly és Zollner Béla.

— **Madarász apó halála.** A magyar országgyűlés legrégebb és legöregebb tagja, Madarász József 101 éves korában Kispesten hétfőn meghalt, temetése a közönség nagyrésztvele mellett, kedden ment végbe. Madarász József 1867 év óta állandóan a fehérmegyei sárkeresztúri választókerületet képviselte a parlamentben. Madarász József a függetlenségi elveknek volt tántoríthatlan híve.

— **Imádság a békeért.** Benedek pápa elrendelte, hogy február 7-én Európában és márc. 21-én a világ többi részeiben az összes érseki püspöki, és szerzetesi templomokban egyházi ünnepegeket tartssanak a béke előjövéléért.

Kauli a Szentszék hivatalos közlönye azt az imát melyet erre a célra a Szentatyra maga fogalmazott. Az eredeti szöveg hü magyar fordítása így hangzik:

Mélyen megdöbbenve a háboru borsalmi felett, amely felforgatott népeket és nemzeteket, végső oltalomért a Te szenteltesd azent Szüvedhez menekülünk, óh Jézus! Töléd, az Irgalmasság Istenétől esedezünk sőtájak közt, hogy szüjék meg sühogj felettünk a rettenetes ostor; Hosszad, a Békesség Fejedelméhez esedezünk, vágyakozva a békeért.

A Te isteni Szüvedből szüetortad e világra a szeretetet, hogy minden egyenetlenkedés múltává, csak a szent Szeretet uralkodjék közöttünk, emberek között, Mikoron a földön való, Szüved leggyengédebb részvétellé dobogott a szüktségben vergődő emberi nem iránt. Óh hód indulj meg értünk e Sny most, az oly gyászos gyűlölségnek és oly rettenetes öldöklésnek öráglában.

Szánjad meg azt a sok anyát, akik fiaik sorozást érdoznak hinosan; szánd meg azt a sok apavesztett árva, családót; könyörülj nyomorúságn Európán, amelyet oly vésses romlás fenyeget! Óh, ihleed meg az urakodokat és a népeket a butkilekenység tanácsaival; simtasd el

óh tedd hajlandóvá az embereket a béke szót fára, Te, aki a saját drágalatos Véred áron szottad őket testvérekké. És valamint egykoron Péter apostolnak endő kitalálára: "Ments meg Uram minket, mert elvezünk!", kegyelmes könyörülettel feleltél és lecsendesítetted a háborogó hullámok fel-tét a vihart, asonképpen most is mélyégesen bizó könyörgésükre felelj kegyelmesen, visszaszállítván a felfordult világ felett a nyugalmat és a békét.

És Te is, óh Szentséges Sny, amint rettenetes megpróbáltatásinkban más időben is szottad segis meg minket, oltalmass minket, ments meg minket! Amen.

— **Harcéliri hőök kultusza.** A háboruval kapcsolatban tarsadalmi és hivatalos akciók között kétségtelenül a legrokonosabb és legnépszerűbb lesz az, amelyet a Hadseregélyő Hivatal kezdeményezett asszálta kegyeletem és amellott hadörténelmi és hasznos szempontból is rendkívül fontoságn ciall, hogy a harctereiken hősi halált halt magyar katonák emléke az utók, az elkövetelendő nemzedékek számára méltó módon megörökíttessék. A Hadseregélyő Hivatal égisse alatt ebből a célból egy bizottság létesült "Hőök Emlékét Megörökítő Országos Bizottság" címen, amelynek elnökei *Kirchner Hermann* cs. és kir. altornagy, a Hadseregélyő Hivatal vezetője és dr. *Lukács György* v. b. t. t. orsr. képviselő. Ez a bizottság igou szerencsés gondlattal akarja megvalósítani a nees célját és pedig felhívást intéz az egész ország közönségében, hivatalos hatóságokhoz épogy mint magánosokhoz, hogy minden adatot, amely harctereiken elesett hőöink halála körülményeire és a harcteren tanúsított hősi cselekedeteikre vonatkozik, épigy az elesett hőööknek rendelkezésére álló sreképeit küldjék be a bizottságnak. Az ilyenformán összegyűlt adathalmazt a bizottság hivatalosan hitelesíteni igyekszik s rendszerbe foglalva, mint a mai háboru emberi dokumentumainak okmánytárát, a nyilvánosság rendelkezésére bocsátja. Ez nemes mozgalom, amely s komoly hadörténelmi számúra is kétségtelenül nagyértékű becses adatokat fog eredményezni, de máriszt a jövő nemzedékek számára a hősi cselekedetek egész légióját fogja nemes pályasatok gyanánt megörökíteni, hivatva van arra, hogy lelkes visszhangra leljen az ország egész társadalmában, főként azokban a hajlékokban, ahol ma aggdó szeretettel figyelik a harcteren küzdő családtagok sorát és gyanólják a hősi halottakat. A Hőök Emlékét Megörökítő Országos Bizottság es uton hívja fel az ország közön-

ségét, az érdeklét hogy a fentjelzett feuyképeivel együtt címére (IV. Háj Budapest.) Szegősen küldjék be.

— **A magyar nyelv és a háboru** nagy küdelében, a mely elő a világháboru állította, a ne uszókat, a magyar nyelv az egész világ elismerését kivirva. Targyalog beszéltük, szinte hiraadásai, nyugodt és nérszóló és humilis komolysága megiepte a küldést in. A nyelvünk a legrehezebb, legfértésőbb nyelvnek, mert az nyelv hírszóigléta most a nagyobb akadályokba ürtéit, hiszen a háborujat vivjak, a mi küshelyünk nyugalmunk küdenek szásereit és miltok. Az nyelvünknek francia, indiai, értanis koll, mi tartozik a nyilvánosság elő, mi az, a mit közzéle a néki, hogy minean nyelv feltve öröki érdekei szorát szenvedni. Az Est munkatársai, a kik a magyar nyelv és nyelvígirás legelőbb képviselői a feladást a legelőldjék meg, már ott van, minden ott vanok minden oly gépzetten, a hal a politika tekarvonyos szál, szövegük. A munkatársai a táborokból és a szomszagos társaságokból egyaránt bő és megbízható társakat, szines és tanácsadó cikkeket. Ilyenek az nyelvünk, a ny in a háboru

készül. Az Est nagysága a világon az ország mértékétlen szellemi ércsége. Mert ha az nyelv naponta közel 400 000 példányban foly el, egy a magyat intelkét az erőteljesebb, fejtehetősebb bármely külföldi nemzet intelligenciájánál. Európa egyetlen napilapja az országolt 200 000 példányban szál. A napilap a leghivatottabb fokmérője minden ország műveltségének, aszté kétszeresen másokéknak. Az Est ra, mint nyelvra és arra a nagy olvadó közönségre, mely az Est becsületos munkatársasága hiraadásait megvalósítá. Az Budapest, VII., Erzsébet körút 20. szám alatt jelenik meg. A fővárosban a rom és Bécsben egy kiadóhivatala van és emellett az ország minden részén — több mint 2500 helyen — szines bizomsnyosok intézik a nyelvünk az adminisztrációs munkáját.

Az egész világon az összes népeknél és nemzeteknél évan tartodve 23 év óta a Kathreiner-féle Knapp mellettkévé.

A Kathreiner-féle Knapp a világon az összes népeknél és nemzeteknél évan tartodve 23 év óta a Kathreiner-féle Knapp mellettkévé.

Mellette évan évan száló bizomsnyosok az ország minden részén — több mint 2500 helyen — szines bizomsnyosok intézik a nyelvünk az adminisztrációs munkáját.

A fűdőgyógyintézetekben

in Davos, Arosa, Meran, Arco s/b. ben a **SIROLIN Roche**

mint rég bevált szer állandóan van készülőben. | Zsifes, fűdőgyógyer jező és kiadó |
 A fűdőgyógyintézetekben | jó hatást gyakorol a kövérésre. |
 a fűdőgyógyintézetekben |
 a fűdőgyógyintézetekben |

Tisztelt barátom!

Senki sem tudhatja, mikor érhetik testi szenvedések. Ön sem. Ha azt is hiszi, hogy erős és egészséges ki tudja nézve támadják már alattomban a szervezetét egy gonosz betegség csirái. Abredjen fel és tekintsen figyelmesen lényének belsejében, akkor láthatja, mennyit vétkezik napról-napra legnemesebb szervei, szóval saját maga ellen viselkedik meg egyszer alaposan egész testét! Azt fogja tapasztalni, hogy az emberek sokkal jobban ápolják külsőüket. Minden nap mordanak és furdanak, néha fölöszökölnek sokat is, tehát a külső tisztaságról kellően gondoskodnak; de ha valaki azt kérdezné, hogy mi is tesznek az emberek belső szerveik tisztasága érdekében főképpen

a vér tisztítás

tekintetében, akkor nem lehet kielégítő feleletet adni mert erről ugyyszólván egyáltalán nem gondoskodnak. Hi hatetlen dolgok jutnak az emberi szervezetbe és mégsem gondolnak arra, hogy meg- szabadítsák a szennytől a főlöszököt, hogy eltávolítsák a testből mindazt, ami nem odavaló

hogy meg kell tisztítani a vért!

Pedig egészséges vére az az élet alapja, hiszen a vértől ered az emberben minden meleg, munkaképesség és erő. A vér tisztasága tehát egyértelmű az egészség megőrzésével. Leginkább veszélyeztet az egészségre ellen az aki

a vér tisztítása

érdekeiben nem tesz semmit. A vér szennyezése, akár kórokozók, akár baktériák, időről időre minden betegséget innen ered minden kór, ön érde nyomorúság, veszedelem, keserűség és fájdalom.

Az idegesség

mindünk legnagyobb nyoma orvosa csakis a vér hiányos tisztasága és táplálása vezethető vissza.

Nincsen olyan idegtápszár, mely évés utján a szerve- bármiképp is hatna az idegekre. Bármilyen szépen és meggyőzően hirdetik is az efféle szereket, ez mind csak ártás és félrevezetés egész közönséges csalás és csak arra jó, hogy a minden szármasszába kapaszkodó be- az utolsó garasát is elvegye tőle. Csak egyetlen

idegtápszár

létezik, és ez a vér, még pedig csakis az

egészséges, tiszta vér.

Ha látja el az idegrendszer legfinomabb elágazásait, meg kell es adja meg az idegnek a szükséges táplálékot, az erőt és ellenálló képességet, amelyre oly nagy szükség van az embernek a létért való kemény küzdelemben. Egészeneges vér nélkül nem vívni semmire, ha még olyan erős idegtápszereket raknak is eléje.

Mivel tisztítsuk tehát a vért?

A természet mindig mutatja az utat. A növényvilág gyógy- erőt közt található a legtermészetesebb és

legkiválóbb vértisztítószer.

Minden léleget emlékeztet a természet örök törvényze- rására, ahogy az örökké fennálló élett- és növény közt- léteket a természeti törvényeket senkilem tudja es nem megdönteni.

A lehető legjobb vértisztítószer meg kell ismernie. Ez

Vértisztító teája

Vulnerál-véd'eggyel

Est a teát előírás szerint, az az minden második harmadik napon egy csészével kell állandóan innia, akkor látni fogja, hogy ember, és pedig egészséges ember. Ez a tea megadja testének az egészséget, életkedvet, tetterőt, fiatalos rugókonyaságot, erőt, ellenállóképességet, szellemi élénkséget egészen agg koráig és mindég legjobb barátja lesz és marad. Ez megvédi az egészséget tönkretév minden felől támadó betegségek csiraitól, megóvja az idegességtől és csodásan javítja a közérzetet. A tea a legjobb szer a nedvek megromlása, kiütések, sömör, nő- lyag és vesebajok anyagcsere zavarok érelmeszesedés és különösen

köszvény és csusz

ellen, azonkívül vértódlások, gyomor és bélbántalmak ellen. A tea rendessé teszi a székelést és elősegíti az emésztést. — Mellőzzük e helyen a köszönetnyilvánítások sorozatát ámbár naponként érkeznek a közönség minden köréből az elismerő levelek és hálairatok ezen tea nagy- mertű hatásáról.

Mindenki győződjék meg maga a tea meglepő hatá- sáról és fejezze ki azzal hálóját, hogy jó lélekkel ajánlja ezt a teát másoknak is.

Csomagja 2, 4, 6 Kor. Probacsomag 1 K. 5 Helyen próba- csomag 4 korona.

Egy sikeres kurához 2 db. 6 K-ás csomag szükséges, összesen 10 koronáért, bérmentve.

Grundmann P. gyógyszerész

Berlin, SW. 68. Friedrichstrasse 208.

Rendelő árak 8—7-ig vasárnap is.

Használati utasítás Grundmann vértisztító teájához.

Grundmann Vulnerál vértisztító teája mint hási szer leg- melegebben ajánlható mindasoknak, akik kiütés, sömör, kelevény, nedvek megromlása, aranyér, vese, hólyag, máj és gyomortbetegségekben, különösen érelmeszesedésben, idegességben, anyagcserezavarokban

köszvény és csuszban

vagy vértódlásban szenvednek, oly módon használandó, hogy ezen teából egy evőkanálnyit egy csésze víssel erősen felforraljunk és szükség szerint reggel vagy este langyo-